

Wspólne oświadczenie Moskwy i Berlina, 18 września 1939 r., Moskwa

17 IX o godzinie 15.00 przekazano telefonicznie z Ministerstwa Spraw Zagranicznych projekt wspólnego komunikatu niemiecko-sowieckiego z instrukcją, aby uzyskać aprobatę rządu sowieckiego (...) dla przewidzianej na 18 września publikacji. (...)

17 IX o godzinie 23.30 pan ambasador przedstawił projekt do zaopiniowania panu Mołotowowi. Ten oświadczył, że w tej sprawie musi naradzić się ze Stalinem. Pan Stalin, z którym Pan Mołotow połączył się telefonicznie, oświadczył, że on również uważa, iż należy wydać wspólny komunikat; wszelako nie może bez zastrzeżeń przyjąć zaprojektowanego przez nas tekstu, ponieważ zbyt otwarcie odkrywa stan rzeczy. Natychmiast też Pan Stalin nakreślił własną ręką nowy projekt i prosił o uzyskanie dlań aprobaty niemieckiego rządu.

.....

Hilger

Komunikat autorstwa Stalina

Aby zapobiec wszelkim nieuzasadnionym pogłoskom co do zadań działających w Polsce wojsk niemieckich i sowieckich, niemiecki rząd Rzeszy oraz rząd ZSRR oświadczają, że działania tych wojsk nie zmierzają do celów sprzecznych z interesem Niemiec i Związku Radzieckiego oraz sprzeciwiających się literze i duchowi zawartego między Niemcami i ZSRR paktu o nieagresji. Przeciwnie, zadanie tych wojsk sprowadza się do ustanowienia w Polsce ładu i spokoju, zniszczonego przez rozpad państwa polskiego oraz do udzielenia ludności Polski pomocy w nowej organizacji swego bytu państwowego.